

MIKSI MILJÖÖ?

2000-luvulla suomalaisia lähiöitä ei luonnehdi niinkään sosiaalisten ongelmien kasautuminen kuin kulttuurillisen pääoman kasautumattomuus. Sammonlahti on vaihtelevista mittakaavoista ja koordinaatioista koostuva asuinalue. Keskustan kunnianhimoisista piirteistä huolimatta alueen painopiste on siirtynyt päivittäistavarakauppojen luokse luoteeseen.

Peikonlehti muodostaa synteesin laajemman alueen yhteisöllisistä tarpeista sekä pääkäyttäjän koulun arvopohjasta kerryttäen Sammonlahteen kulttuurillista korkoa.

Rakennus hyödyntää alueen ja tontin nykyisiä voimavaroja. Ensiksi suunnitelma kultivoi alueen punatiiliperinnettä. Toiseksi nykyisen koulurakennuksen monumentaalipihan arkkitehtuurikonseptista tehdään nykyaikainen uudelleentulkinta. Kolmanneksi rakennus hyödyntää olemassaolevia maisemarakenteita: esteetön rakennus istuu rennosti korkeusasemiin. Massoittelu rajaa pihoja sekä sisäänkäyntiaukioita ja avaa näkymiä kirkon ja torin suuntaan. Mahdollisimman paljon olemassa olevia puita säilytetään.

Näin purettavien rakennusten historiaa, kertynyttä kulttuuripääomaa sekä alueen asukkaiden elettyä kokemusta ei mitätöidä rakentamalla uutta vieraannuttavaa arkkitehtuuria.

Laajaa iltakäyttöä palveleva pääsisäänkäynti on puukujanteen päässä. Koulun ja päiväkodin päivittäissisäänkäynnit ovat pihojen puolella kaakosta lounaaseen. Päiväkodin saattoliikenne tapahtuu lounaisnurkasta nykyisen paikoituksen suunnalta. Pyöräpaikat on jaettu ja sijoitettu eri käyttäjäryhmien suosimien sisäänkäyntien lähelle.

Lisäksi tarvittaessa on esteettömät autopaikat ja mopopaikat.

Rakennetuista toimintapihoista ja pihakäyttöön muokatuista metsiköistä muodostuvat pihat edistävät terveyttä ja luovuutta. Iltaisin kaikenikäiset ovat tervetulleita piholle leikkimään, liikkumaan ja oleskelemaan. Aidat ja katokset muodostavat pihoja rajaavan maisema-arkkitehtonisen kokonaisuuden. Laajalta kattopinnalta kerätyt hulevedet johdetaan pihan reunaan porrastetusti biologisesti monimuotoisella maisemoinnilla. Pihojen risteyskohtaan muodostuu isoja liikuntatapahtumia palveleva aukio. Nuorisotoiminta ja elinikäiset aktiviteetit ovat lähellä kirkkoa ja toria.

MIKSI ARKKITEHTUURI?

Suomalainen kouluarkkitehtuuri on 2000-luvulla kehittynyt yhä suurempien opetusyksiköiden ja muuttuvien opetusideologioiden tarpeisiin. Jos yli tuhannen toimijan talo halutaan tehdä ihmislähtöisellä tavalla alkaa rakennus laskostua luontevasti ympyrkäisiin tähtimuohoihin.

Keskeinen ongelma tämänkaltaisen rakennuksen suunnittelussa on säädellä ihmisten ja varsinkin kasvavan lapsen maailman äärirajoja. Sammontalo on kokoelma erilaisiin toimintoihin optimoituja, oppijoiden iän mukana kasvavia “taloja” ja niiden väliin jääviä “aukioita”. Peikonlehti ei ole vain rakennus vaan aidosti kylämäinen tapahtumakeskus - kylätalo. Lapsen mielessä se muistuttaa muinaista linnaketta, jossa oppiminen on seikkailu. Arkkitehtuuri jäsentää sosiokosmisen olemisen kestäväällä tavalla. Rajautuvat talot ovat edullisia paitsi Sammontalon yhteiskäytön hallittavuuden kannalta, myös käyttäjälähtöisessä iteratiivisessa suunnittelussa.

Sisäänkäynnit tapahtuvat luontevasti kappaleiden välistä. Eteis ja vaateilat ovat oppimistilojen läheisyydessä hallitusti.

Tilojen vaihteleva luonne julkisen, puolijulkisen, puoliyksityisen ja yksityisen välillä antaa kannustaa lasta havainnoimaan omaa oppimisen oppimistaan. Peikonlehdessä kukin löytää itselleen luontevan tavan näyttäytyä ja tulla nähdyksi. Selkeä tilajako antaa käyttäjille ja ryhmille mahdollisuuden itse sopia toimivat säännöt itseopiskeluun ja ryhmätöihin.

Sisäpiha on tärkeä osa Sammontalon ympäristöarvoja. Yhtäältä kyse on luonnosta: vuodenaikojen ja sään vaihtelu, kasvillisuus ja eliöstö. Toisaalta kyse on ihmisen suhteesta luontoon ja kuinka jokainen vaikuttamme siihen yhdessä. Pihan urbaani heijastelevuus suuntaa käyttäjien katseet eri maailman kolkkiin.

Rakennuksen katolle asennetaan tarvittava määrä aurinkokeräimiä. Maalämpöä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan. Lämpökaivoa voidaan käyttää myös kiinteistön jäähdytykseen. Ulkopuolinen optimoitu aurinkosuojaus vähentää lämpökuormaa ja heijastuksia.

MIKSI STRATEGIA?

Kilpailuohjelmasta välittyvä huoli hankkeen kustannuksista. Kulujen minimoiminen staattisella “ratkaisulla” ei riitä. Pitkällä tähtäimellä olennaista on sitoutuminen nousujohteiseen koulun arvoista kumpuavaan strategiaan. Peikonlehti on paitsi rakennussuunnitelma myös yhteisöllisen joustavan suunnitteluprosessin sekä yhteiskäytön markkinoitavuuden mahdollistava aihio. Tilatehokkuus, hyvien perustamisolosuhteiden hyödyntäminen ja selkeät rakennejärjestelmät luovat perustan taloudelliselle ratkaisulle.

Tilankäytön tehostaminen yhteiskäyttöä lisäämällä on mahdollista käytännössä kahdella tavalla:

- 1) Päivähoidon ja perusopetuksen lukujärjestysten limittäminen yhteiskäyttötilojen osalta. Käyttäjälähtöinen, osallistava ja iteratiivinen suunnitteluprosessi voidaan aloittaa jo kilpailun toisessa vaiheessa.
- 2) Järjestöjen ja kerhojen iltakäytön lisääminen. Tähän tarvitaan viihtyisiä, houkuttelevia ja selkeisiin käyttövyöhykkeisiin jaettu rakennus.

Tavoitteena on hankkeen valmistuminen keväällä 2023. Innovatiivisiin suunnitteluratkaisuihin on päädyttävä empimättä. Peikonlehti yhdistää suomalaisen kouluarkkitehtuurin parhaat käytännöt.

Peikonlehti tarjoaa vaiheistuksen kannalta usean järjevän vaihtoehdon. Rakennus sijoittuu parhaalle rakennusmaalle nykyisen koulun paikalle. Päiväkotia tai liikuntahallia ei tarvitse heti purkaa, vaan niiden käyttöä voidaan osin jatkaa tai jopa hyödyntää työmaafasiliteetteina.

Ehdotuksen hyötyala on 11,500hym². Hyötyalaan ei ole laskettu käytäviä, osastoivaa liikennettä, tuulikaappeja tai teknisiä tiloja (vrt. viitetilaohjelma). Bruttoala on 16,400brm². Lämpimän vaipan tilavuus on n. 90,000m³. Rakennuksessa on kaksi S2-luokan väestönsuojaa, yht. 1,200m². Väestönsuojiin on sijoitettu pääasiassa huonetilaohjelman mukaisia tiloja.